

DET KAMERAET IKKE SER

Forskningen løber om kap med lovgivning og teknologi, når et nyt projekt for første gang ser på overvågning og konsekvenser i Danmark

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

Hvor svært kan det være at identificere en etbenet tjetjensk bokser, der rejser ind i landet for at lave terror? Mulighederne for at registrere flypassagerer, datatrafik og anvende overvågningsvideo fra større trafikknudepunkter gør det til et nærliggende spørgsmål – og siden efterårets eksplosion i Rømersgade i det centrale København er det også eksploderet med den slags henvendelser fra offentligheden til lektor på Institut for Informations- og Medievidenskab Peter Lauritsen. Han er frontfigur for det første systematiske forskningsprojekt om overvågning i Danmark. Og i det hele taget fylder spørgsmål om effektiv overvågning overordentlig meget, når Lauritsen bliver brugt som ekspert:

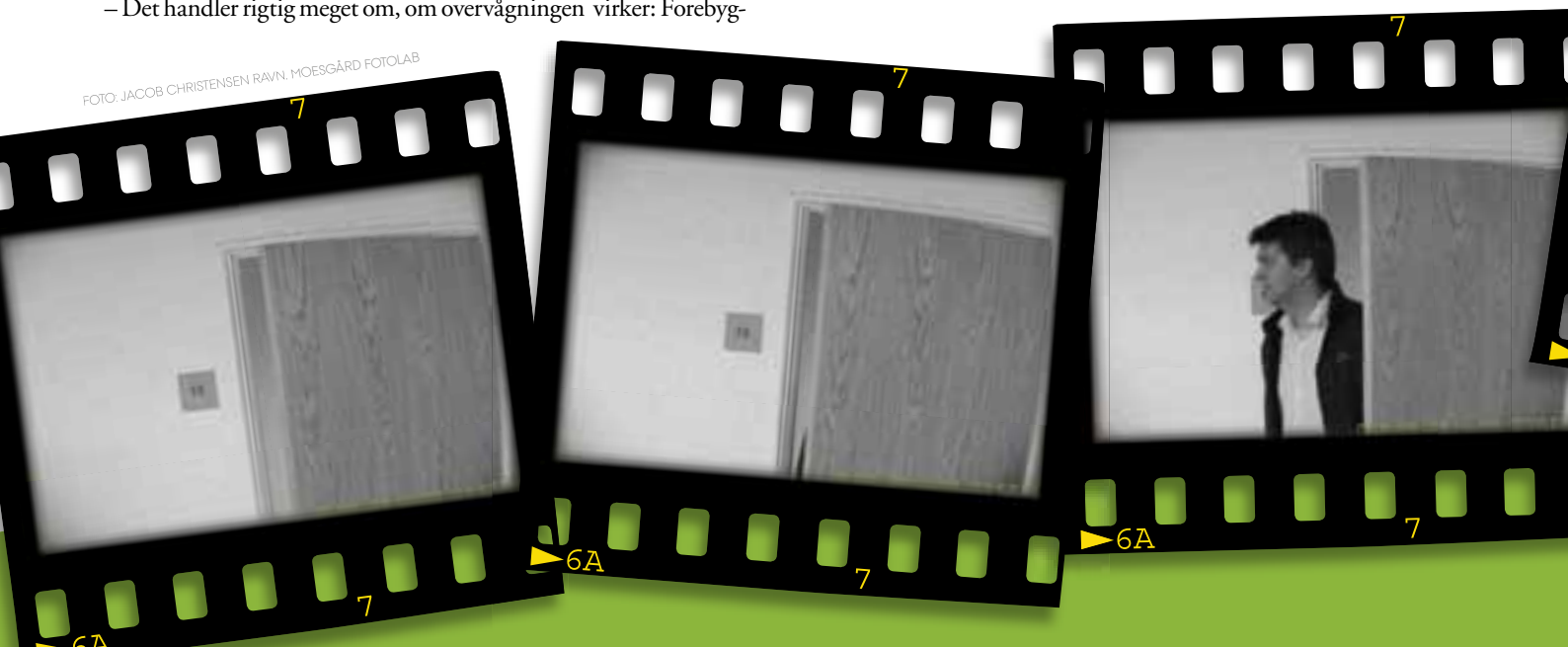
– Det handler rigtig meget om, om overvågningen virker: Forebyg-

ger den forbrydelser, og gør den det lettere at fange gerningsmændene? Interessen for tjetjeneren viser også, at der derimod ikke er megen viden om, *hvad* en overvågning hjælper på, og *hvordan* den fungerer. Vi har kameraer på offentlig vej, registrering af internettrafik og cpr-numre; overvågning er blevet en stor del af vores infrastruktur i Danmark. Men det er ikke altid klart, om endnu et kamera reelt giver den tryghed eller løfter det, som vi forventer af det, forklarer Peter Lauritsen.

Overvågning i real tid

Sammen med sine fire forskerkolleger mener Peter Lauritsen, at vores forventninger til, hvad overvågning kan, skal gøres mere konkrete:

FOTO: JACOB CHRISTENSEN RAVN, MOESGÅRD FOTOLAB

– Vi vil undersøge, hvad det gør ved samfund og mennesker, når overvågning fylder så meget. Netop nu er en række love blevet ændret, og mulighederne for at bruge overvågning er udvidet. Med forskningsprojektet har vi chancen for at følge med i det, der helt konkret sker i organisationer og i forskellige dele af samfundet, efterhånden som overvågning bliver et kulturelt 'vilkår'.

Mens tidligere dansk forskning i overvågning kun har været sporadisk, skal projektet 'Overvågning i Danmark' give en mere systematisk viden om, hvad overvågning gør i de enkeltsituationer, hvor den bruges. En del af forskernes plan er derfor nøje at følge udviklingen i to organisationstyper, der netop nu iværksætter overvågning.

Øjnene der ser

Én af de organisationer, der for alvor kommer til at arbejde med overvågningsmuligheder og begrænsninger, er politiet. Politiet har kontrollen med videoovervågning på alle offentlige steder, de bruger video i opklaringsarbejdet, og i bestemte tilfælde kan de nu bruge DNA-registre til at lave en fysisk profil og overvåge mistænkte. Peter Lauritsen har allerede observeret politifolk, der arbejdede med overvågningsvideoer, og han betegner det som en tvivlsom – men udbredt – formodning, at øget overvågning automatisk gør det lettere at fange forbrydere.

– Det er tydeligt, hvor mange kræfter det kræver af politifolk, før en overvågning virker. Jeg så dem afkode optagelserne for sociale mønstre for at finde en gerningsmand; de ledte efter tidligere

kunder, der opførte sig påfaldende, de tjekkede vidneforklaringer, kendetegn, fremgangsmåde og cirkulerede billeder og oplysninger. En videoovervågning giver så meget materiale, at det er et særligt håndværk at finde og matche de rigtige informationer – uden at man dermed har et retsligt bevis. Det er en masse mellemregninger, som gør, at en opklaring slet ikke kan løses 'teknisk' ved bare at skanne et område 24-7 med et kamera, pointerer Peter Lauritsen.

Tryghedszoner

Landets boligforeninger er det andet sted, hvor der skal forskes i overvågningspraksis. Fra 1. juni 2010 har boligforeninger kunnet få tilladelse fra politiet til at overvåge deres offentlige arealer med video. Derfor vil forskerne følge to eller tre af de boligforeninger i belastede miljøer, der installerer videokameraer for at forebygge kriminalitet. Det kunne fx være i Brabrand, hvor et helt boligområde stadig mærker effekten af, at to beboeres biler blev sat i brand for et år siden. Peter Lauritsen forudser, at det her handler om overvågning som et værktøj, der først og fremmest skal skabe tryghed:

– Der tales meget om, at beboerne i visse boligområder er utrygge – og videoovervågning er en af de måder, man forsøger at komme denne utryghed til livs på. Men vi vil gerne undersøge, hvordan utryghed egentlig opstår, og i hvilken udstrækning videoovervågning overhovedet kan skabe tryghed. Fx vil vi bruge overvågningssteknologi til at tegne geografiske kort, som så kan bruges i en dialog med beboerne om tryghed og utryghed i deres boligområde. ■

◀ Kameravinkler. Lektor Peter Lauritsen er i spidsen for det første danske forskningsprojekt, der skal undersøge, hvornår en overvågning virker, og hvilke begrænsninger den har.